

MYTICKÉ POSTAVY A JEJICH TAJEMSTVÍ

ILUSTRACE MARTIN MRÁZIK

ONDŘEJ SPURNÝ

xyz

Strážci českých hor

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Ondřej Spurný

Strážci českých hor – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete?

Tak ji pusťte dál do světa. Vše potřebné se dozvíte na www.restorio.cz.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

Tuto knihu věnuji Petru Čadovi

Copyright © Ondřej Spurný, 2025

Illustrations © Martin Mrázik, 2025

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-7683-951-9

ISBN e-knihy 978-80-7683-959-5 (1. zveřejnění, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7683-960-1 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7683-955-7 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

MYTICKÉ POSTAVY A JEJICH TAJEMSTVÍ

STRÁŽCI ČESKÝCH HOR

ONDŘEJ SPURNÝ

ILUSTRACE MARTIN MRÁZIK

KRAJINOU POHANSKÝCH BOHŮ

Krakonoš, Radegast, Fabián, Ještěd, ale i *Swizza, Muhu, Marze-billa, Hejmon* a mnozí další. Mytičtí ochránci našich hor. Některé znáte lépe, jiné méně a další třeba vůbec. Po stopách mytologických bytostí, vládnoucích od pradávna svěřenému okrsku, se vydáme nejen na vrcholky skutečných hor (v geografickém a geologickém smyslu), ale i na vrchy, kopce a kopečky, které tradičně za hory nebo horu považujeme, do rozeklaných údolí divokých i méně bystrých řek, do hlubokých lesů a skalních měst. Ne každý z bájných duchů, se může pochlubit, že vládne horám zvící krkonošských výšek, ale proto nejsou méně zajímaví a byla by škoda se s nimi neseznámit. Většina těchto vládců má i svou družinu služebných či pomocných duchů, i to jsou bytosti zvláštní, obávané a pro nás zajímavé.

Hned na úvod chci poznamenat, že s termínem hora či horstvo zacházím volně a v tomto smyslu je název knihy mírně zavádějící.

Když se budeme držet odborných definic, tak v našich poměrech střední Evropy pohoří nebo horám odpovídá krajina v nadmořské výšce devíti set až šestnácti set metrů nad mořem. Horských krajin, jejichž alespoň jeden vrchol překračuje magickou hranici tisíce metrů nad mořem, napočítáme u nás šestnáct: Krkonoše, Hrubý Jeseník, Králický Sněžník, Šumava, Moravskoslezské Beskydy, Krušné Hory, Rychlebské Hory, Jizerské Hory, Orlické Hory, Šumavské podhůří, Novohradské hory, Český les, Vsetínské vrchy, Javorníky, Ještědský hřbet a Hanušovická vrchovina.

Mytologický význam měla nejen horská krajina, ale i osamělé hory typu Říp nebo Blaník – těmi se ale zabývat nebudeme.

Hory i výrazné skalní útvary byly našimi předky považovány za výjimečná místa už od pravěku. Někdy máme tuto úctu doloženou i archeologickými nálezy. Může jít třeba o obyčejný pazourek nebo několik hliněných střepů z obětní nádoby. Hora

spojuje náš svět s oblastí nadpozemských výšin. A skutečně, tam nahoře má člověk pocit, že je blíž něčemu většímu, vznešenému a všední starosti jsou umenšené.

Hora je osa světa (*axis mundi*), střed světa, kosmická vertikála, spojující Nebe a Zemi. Každá obydlená oblast má své centrum, tedy místo, které je nade vše posvátné. Kosmickou osou nemusí být jen hora. Stejnou funkci zastává i věž kostela, pagoda, minaret, obelisk, menhir, prastarý strom.

Posvátná, vesmírná hora se vyskytuje ve všech náboženstvích starověku. Výraz „jít do hor“ znamená v taoismu zasvětit se duchovnímu životu. Na horu Hermon v zemi Kanaán sestupovali synové Boží. Arméni uctívali Ararat. Z judaismu známe Chrámovou horu, jedním ze symbolických míst křesťanství je hora Olivetská. Hinduisté a buddhisté chovají v posvátné úctě horu Kailash, která je i bránou do tajemné říše Šambaly. Ze starověkých náboženství nám asi bude nejbližší hora Olymp, vlastně celé pohoří, coby sídlo řeckých bohů. Nepřátelé Olympianů, Titáni, měli za své útočiště pohoří Othrys.

Hora se objevuje i v heraldice. Nejčastěji má podobu trojvrší v patě štítu. Vzácně se hora jako trojvrší objevuje jako samostatná obecná figura. V heraldice se – na rozdíl od skály – hora nebo vrch kreslí zaobleně, zatímco skála je špičatá a kostrbatá.

Z pohanských kmenů, které se usadily na našem území, známe jménem jako první Kelty. Soudí se, že nejstarší Keltové nestavěli chrámy, ale jejich kultovní místa se nacházela v přírodě, pod širým nebem. Posvátný okrsek vymezovaly kupříkladu stromy (posvátný háj).

V úctě však měli prameny, jezera a samozřejmě i hory a jejich vrcholky. Hory byly často spojovány s konkrétním bohem nebo bohyní. Ve Švýcarsku se dodnes vypravují pověsti o „Vrenelisgärtli“, zahrádce, úrodném místě chráněném mateřskou bohyní. V pověstech o pyšné panně Vrenele slyšíme ozvěnu keltské

Vereny. Vrenelina/Verenina zahrádka by se měla nacházet na vrcholu Glärnisch v Glarnských Alpách.

Galské slovo *werena* označuje vysoko položené pastviny, matčiny pastviny. Spojení s naší „Krakonošovou zahrádkou“ se přímo nabízí.

Vrcholky hor byly často příbytkem boha *Luga*. Jeho jméno, podle některých podání, zaslechneme v názvu Lužických hor. Jeho původ zřejmě sahá ještě do časů před Kelty. Jednou z *Lugových* dovedností bylo i léčitelství a znalost bylin.

Mnozí z horských duchů mají vlastnosti a schopnosti *Taranise*, keltského hromovládce.

Značný význam pro naše další vyprávění mají rohatí bohové (i bohyně). Tradice rohatých bohů sahá hluboko do pravěku. Keltský bůh *Cernunos* je obvykle zobrazován, jak sedí s překříženými nohama, na krku nosí nákrčník, *torques*, a hlavu má ozdobenou korunou z jeleních parohů. Je bohem života. V přeneseném smyslu ochráncem rostlin i zvířat. Další z atributů, které můžeme přiřadit ke *Krakonošovi*, ale i šumavské „rohaté bohyni“, lesní matce, *Switze*.

Zvláštní kapitolu keltské mytologie představují *síde*, nadpřirozená obydlí, pahorky víl. Často šlo o megalitické hroby, ale i pahorky přirozené. Nápadné útvary, které se nenadále zvedají z roviny. V našem prostředí se bájím o *síde* asi nejvíce blíží pověsti vážící se k bájně hoře Blaníku.

Vědci už dnes netvrdí, že jeden kmen vystřídal druhý. Zjevně docházelo k vzájemným kontaktům – obchodním, kulturním i sexuálním. K postupné asimilaci a často i k soužití. To se týká jak Keltů, Germánů, tak i Slovanů. A tak nemůžeme souhlasit s tvrzením barda starých pověstí Aloise Jiráska, že lidská stopa tu byla před příchodem kmene Čechů vzácná.

Kosmickou osu v germánských mýtech představuje vždyzeleňý jasan *Yggrasill*, který je obrazem celého kosmu a všech jeho světů. Snad i proto byly místem úcty starých Germánů hlavně

posvátné háje. Letopisci se zmiňují i obětech *Donarovi* (*Thorovi*) na výšinách a návrších. Archeologické doklady obětních darů máme i z pramenů, vodních toků a bažin.

Moderní genetika prokázala, že česká kotlina byla odedávna skutečným tavicím kotlíkem národů. Máme v sobě od každého z kmenů, které se tu usadily, nebo jen táhly, něco. Posledními před příchodem křesťanství, které se snažilo vymýtit prastará božstva, byli Slované. I ti měli v úctě posvátná místa svých předchůdců.

Křesťanství se snažilo pohanské zvyklosti vytlačit a často nahradit vlastními, zevně podobnými. Byl to ale tuhý boj a naši předkové se jen neradi vzdávali obyčejů svých dědů.

Posvátnými místy, kde obětovali svým bohům a bůžkům, byly lesy a háje, ale i prastaré stromy, skály, studánky a prameny. Úcta k těmto místům, často považovaným za zázračná, se v pověstech udržela až do dnešních dnů. Církev zapovídala nosit na tato místa obětiny (obilí, chléb nebo ovoce) a zabíjet tam zvířata. Věrozvěsti a kněží kázali kácet a pálit posvátné stromy.

Zapovídány byly i obyčeje a obřady vykonávané na skalách a návrších. Hora sama byla považována za bájnou bytost či sídlo bájně bytosti, často obydlená celým hejnem šotků, pidimužíků, víl a duší zemřelých předků.

Kněží přikazovali, aby kameny vzývané s posvátnou úctou byly vykopány a rozmetány na místa, kde by nemohly být dále předmětem pohanské modloslužby.

Ctitelé skal, pramenů a stromů měli být vypuzeni z církve a byl jim zapovězen vstup do kostela. Ještě i kronikář Kosmas si stěžuje, že vesnický lid v jeho době jako pohané vzývá kameny, obětuje na horách a výšinách.

Krajina starých Slovanů byla hojně obydlena bájnými bytostmi. Hory, skály, stromy, studánky, prameny i vodní toky obývali běsové, ďasové, démoni. Nesmíme si je však vykládat po křesťansku, tedy jako bytosti zlé. Nebyli dobří ani zlí. Dobrému se

odměnili a špatného potrestali, podobně jako naši horští duchové. Víra v běsy byla spojena s vírou v posmrtný život a přežívající duše zemřelých předků. Odtud se berou všechny ty pověsti o *pereplutech*, *bereginích*, *vlkodlacích*, *upírech*, *zmekách*, *skřítcích*, *diblicích* a *šotcích*. *Beregině* byly zřejmě bytosti podobné vílám a rusalkám. O *pereplutech* nevíme vůbec nic, snad šlo o mužskou formu *beregiň*. *Rusalky* bývaly považovány za duše zemřelých dívek. Ještě starší než rusalky byly *víly*, bytosti vzdušné a horské. Lesy obývali diví mužové a divé ženy.

Kromě těchto nižších bytostí uctívali Slované i bohy. Dosud se vedou spory o to, zda existoval jednotný pantheon všeslovanských bohů. Různé skupiny Slovanů měly zřejmě svá vlastní božstva, atributy a funkce příbuzná.

Univerzálním bohem byl *Perun*, vládce bouře, hromu a blesku. Snad v něm vidíme podobu s germánským hromovládce *Thorem*, keltským *Taranisem*, potažmo s *Jupiterem* starověkých Římanů a *Diem* antických Řeků. *Dažbog* byl bohem zářícího Slunce. Vedle něj se v podobné funkci objevuje i *Svarog*. Trojici hlavních slovanských bohů doplňuje *Veles*, snad ochránce úrody a stád.

Baltští Slované znali *Svarožice*, Svarogova syna. Jeho chrám nazývaly *Radgost*. Později jméno *Radgost* (*Riedegost*) označuje boha samotného. Byl bohem války a ochráncem kmene. S jeho kultem bylo spojeno i proslulé orákulum. Ze zvířat mu byl zasvěcen kůň. Uctívali jej ve formě ohromné zlaté sochy, která měla na hlavě prilbu v podobě ptáka s roztaženými křídly a na prsou černou tuří hlavu. V levici třímal dvoubřitou sekeru. Kůň patřil i k *Svantovítovi*, zřejmě lokální podobě boha *Svarožice*. Jeho chrám stával v Arkoně na vrcholu vysoké skály. Z Baltu je znám *Triglav*, snad další podoba všeslovanského *Svaroga*. Na rozdíl od Svantovíta, byl jeho kůň černé barvy.

Jaké bohy znali a uctívali staří Čechové? Bezpečně máme doložené pouze *Peruna* s *Velesem*. Sporná je existence *Morany* stejně jako bohyně *Zély* (*Živy*). O znalosti *Radgesta* (*Svaroži-*

ce), *Radegasta* svědčí název hory Radhošť. Bájeví romantikové 19. století umístili Radegastovu svatyni na staroslavný vrch Hostýn, jehož jménu je podobné Radegastovo přeložené do češtiny – Hostivít. Němci zase Radegasta překládali jako Wolgasta a jeho chrámem byl Walgastisburg – náš starý známý Wogastisburg, místo, kde kupec Sámo porazil vojsko franckého Dagoberta. Radegastových svatyní by se jistě našlo víc a místo dávné bitvy jistě nemusíme klást poblíž vrchu Radhošť.

Staří Čechové uctívali bohů a bůžků mnohem víc, podobně jako jejich sousedé na východě i na západě. S originální koncepcí českého pohanství přišel po druhé světové válce Závěš Kalandra. Kromě jiného zpochybnil existenci svatého Václava jako skutečné historické postavy a označil jej za součást pohanského pantheonu starých Čechů dodatečně využitého křesťanstvím. V Kalandrově knize najdeme i několik zajímavých úvah, které se týkají i našich horských bohů míst, kde panují. Nechám na laskavém čtenáři, nakolik se jimi bude zabývat.

Velký prostor je věnován vojvodovi a spravedlivému soudci starých Čechů Krokovi, otci Libuše, Tety a Kazi. Kroků a Kraků najdeme v mytologické historii víc než dost. Spokojme se s tím, že Kalandrův Krok je cyklickým časem, starou dávno zmizelou dobou, snad antickým bohem Chronem. Avšak cituje alexandrijského geografa Ptolemaia, který soudil, že pod horami Askurbion sídlil kmen Korkontů. Od hor Korkontů to není zase tak daleko ke Krkonošům.

Naši obrozenci však považovali jméno Krkonoše za čistě slovanské. Karel Jaromír Erben je přímo spojil se staročeským vojvodou Krokem, ale původ tohoto jména bude jistě starší, keltský. Pokud si také trochu zabýváme, tak by Krakonoš mohl být mytickým vládcem a ochráncem pradávného kmene Korkontů. Však nás o tom podrobně a přesvědčivě zpravuje česká spisovatelka Sofie Podlipská. Na západě se Croco, Crosco, Chrochus objevuje jako král germánských Vandalů nebo Alemanů.

Aby to bylo ještě zábavnější, opět Karel Jaromír Erben, přiřazuje starobylé slovo *Kračún* ke slovu *krak*, což by mělo být cosi jako mračno, ale i ten kdo se mračí a chmuří. Kračún je prý staročeským božstvem, prostředníkem mezi zimou a létem, životem a smrtí. I Erbenův Kračún byl horkým kandidátem na Krakonoše.

Staročeských, slovanských bohů je zřejmě v našich nejstarších pověstech ukryto mnohem víc. Měli by být schováni v sedmeru bájných knížat: Nezamysl, Mnata, Vojen, Vnislav, Křesomysl, Neklan a zmíněný Hostivít–Radegast. Povědomí o pohanském původu strážců našich hor přežívalo poměrně dlouho. Na nejstarší mapě Slezska z roku 1561 je v místě Krkonoš zachycena podivná figurka s nápisem *Rübencal*. Tenhle „Krkonoš“ se však hodně liší od naší pohádkové představy, kodifikované večerníčkovými Krkonošskými pohádkami. Krakonoš na slezské mapě má kozí nohy, rozeklaný ocas, ptačí hlavu a jelení parohy. Strašlivý pohanský bůh jako vymalovaný. Jediné, co jej spojuje s naší představou o vládci hor, je veliká hůl.

Křesťanství sice zvítězilo, ale staří pohanští bohové nikam neodešli ani se neztratili. Zůstali ukryti v pověstech, v lidových vyprávěních a pohádkách. Je ale možné, aby vzpomínky na prastaré bohy překlenuly staletou, ba tisíciletou propast času? Jak hluboko do minulosti může dosahovat lidská paměť? Jednu, dvě generace? Co víte o své prababičce? Nebo o její matce?

Nebavíme se o pramenech psaných: kamenných stélách, papýrech, pergamenech, kronikách ani knihách a novinách. Co víme o vlastní minulosti? Události vzdálené několik roků se ztrácejí v mlze. Jedno století se zdá být už pravěkem.

Zdá se být neskutečné, aby paměť a tradice uchovávaly informace staré třeba několik staletí, neřkuli tisíciletí. A přesto tomu tak je. Naštěstí i krajina má paměť.

Řada místních jmen je keltského původu. Z keltského podhoubí vyrůstá jméno řeky Ohře (*Agara, Egre, Ogra*), název řeky Jizera (*Isar*), *Sudéta* – les kanců, *Gabréta* – les kozorohů neboli

Šumava, ale i Krkonoše, Jeseníky, Říp, Labe (*Albis*), Mže, Radbuza a mnohé další.

Před vznikem pevných a stálých komunikací plnily tuto úlohu právě vodní toky. Důležitý význam (nejen kultovní) měly i výrazné body v krajině, hory a pohoří. Byť se na našem území střídala různá etnika, jména krajinných dominant se více méně neměnila. A s nimi přetrvala i povědomost o bájných bytostech.

Je zajímavé, jak se v průběhu věků měnily názory na tyto bájně bytosti a v jaké formě se nám dochovaly názory na ně do dnešních dnů. Církev v tom měla poměrně jasno a dobře věděla, že představují pověrečnou víru, pozůstatky pohanského náboženství. Lidové vypravěči před sebou měli těžký úkol: smířit křesťanskou víru a pověrečné báchorky.

Postupem času však dochází k narovnání, a pokud nejsou vůbec zapomenuty, stávají se tyto bytosti přijatelnou personifikací přírody, která je součástí božího stvoření. Praděd je někdy dokonce božím pomocníkem. Pohanský motiv je ukryt i v pověsti, kdy Praděd o Velikonocích, nejvýznamnějším křesťanském svátku, obdaruje chudáka zlatým vajíčkem. Spíš než prastarý pohanský symbol vejce mám teď na mysli prastaré legendy o zlatých kvočnách, které střeží poklad.

V pozdějších podáních se z Krakonoše stává vlastenec, a zlem je Němec Trautenberk. Původní pohanský původ je zapomenut. Praděd ani Krakonoš nejsou prvoplánově členy pohanského pantheonu. Horší už je to s Radegastem a s Radhoštěm. V tomto případě lze udělat křesťanskou přejímku jen těžko. Z pověstí je vytěsněn. Přesto existuje množství pověstí spojených s Radhoštěm, které by se bez uzardění mohly odehrávat na Pradědu nebo v Krkonoších – poklady, podzemí, kouzelné byliny. Místo Radegasta v nich vystupuje černokněžník nebo tajemný cizinec. Což je pro církev přijatelnější než přímé působení pohanského boha. V těchto vyprávěních Radegastovu skrytou přítomnost jen intuitivně cítíme.

Vypravěči pohádek a pověstí byli o existenci horských duchů a jim podobných bytostí pevně přesvědčeni a bylo jim srdečně jedno, zda se jedná o bytosti keltského, germánského nebo slovanského původu. Důležitý byl příběh. Proto i my se přeneseme do říše, kde neplatí naše přírodní zákony, čas ani historické souvislosti, do země legend a pohádek a budeme naslouchat prastarým příběhům.

KRAKONOŠ

Krkonoše jsou nevyšším českým pohořím. Leží v severovýchodních Čechách, západní část v Libereckém a východní část v Královéhradeckém kraji. Zaujímají plochu 630 km², z toho třetina leží na polském a dvě třetiny na českém území. Nejvyšším vrcholem je Sněžka, měří 1603 metry nad mořem. Česká část Krkonoš je tvořena Krkonošskými hřebeny a Krkonošskými rozsochami. Pramení tu Labe i jeho přítoky Mumlava a Úpa. Krkonošské podnebí je drsné a počasí se často mění. Na krkonošských svazích roste množství rostlin, mnohdy vzácných (jeřáb krkonošský, jestřáb-ník alpský, subalpínský chlupáček, prvosenka nejmenší a další). Domovem vzácných i léčivých rostlin je Krakonošova zahrádka, kterou najdeme v horní části Úpské jámy. Krkonošské léčivé rostliny byly proslulé už ve středověku. Krkonoše poskytují útočiště mnoha druhům zástupců fauny.

Ochráncem Krkonoš je Krakonoš.

Krakonoš se zjevuje v podobě myslivce, lovce, tuláka, pocestného, starce, dřevorubce, kramáře, obra a v mnoha dalších podobách.

PÁN V KRKONOŠÍCH

*Hle, obr strašný! S vytřeštěným hledem,
tam sněžnou bradou hnul a hněvně třás,
a soptil mrazem, vichřicí a ledem.
Kde nejdivější horstva sklon a sráz,
tam usadil se a se chutě pás
na díle svém, jež zdálo se, že svět
ten celý pod ním v propast smete v ráz
a bílým pláštěm skryje vše, že sled
pak kraje nezbude, jenž také májem květ.*

*Dav drobných duchů jemu k službě jsou,
ti střeží žárlivě dvou světů lemy.
Jen horskou stezkou v hvozdech ukrytou
se k sobě pojí život, ruch dvou zemí,
a nad ní černými jak perutěmi
roj dravců táhne za kořistí, tak
chmur dav se valí přísný, hrůzný, němý,
a jako v kraji Háda temný mrak
zde tiskne na všecko jen věčné hrůzy znak.*

*Toť drsný Krakonoš! Let na tisíce
již sedí tam na trůně prahor svých;
ty žulový plášť jemu skládající
jej halí do řas pyšných, velebných
a v bílou čapku – čistý, věčný sních.
Jen smrčí a kleč bídna pučí tady,
zde málo zřítí bohatství a vnady,
a nížin úrodných by pán zde umřel hlady.*

Mezi zemí českou a slezskou táhne se vysoké pohoří, nazývané Krkonoše. Podle pověstí sídlí v nitru tohoto pohoří horský duch (d'as), který se jmenuje Krakonoš. Tento mocný kníže duchů má na povrchu země jen malé panství, pouze několik mil ohrazených pásmem strmých vrchů. Jeho pravé království je několik sáhů pod povrchem a sahá až k zemskému středu, osm set šedesát mil hluboko.

Někdy podzemní panovník prochází svou říši a hlubiny i zemské propasti, v nichž se nacházejí nevyčerpatelné zásoby drahých kovů. Při tom kontroluje zástup podřízených duchů, určuje jim práci, pomocí pevných hrází omezuje ohnivé proudy a proměňuje obecný kov ve zlato a stříbro.

Občas opustí své panovnické starosti a vyjde v Krkonoších na povrch. Rád žertuje s lidmi, nebo si z nich tropí posměch. Povaha tohoto knížete je stejně vrtkavá a nestálá jako krkonošské počasí. Chvilí je veselý až rozpustilý, náhle zlomyslný, pak zase dobromyslný. Dnes je upřímným přítelem, zítra chladným cizincem.

PRAOTEC ČECH VIDÍ POPRVÉ KRKONOŠE

Za onoho času, kdy praotec Čech nebyl ještě velebným kmetem a uznávaným vůdcem svého kmene, nýbrž mladým junákem v zemi Charvátské, zajala ho horda divokých nájezdnických Hunů. Ze své vlasti odcházel jako otrok v tlupě zajatců. Místo bílých dvorců krajinu pokrývaly děsivě rudé plameny a dusivý dým. Mladý Čech se svým věznitelům naoko podrobil a pečlivě vykonával vše, co mu poručili, bystrým okem však zkoumal krajinu, kterou procházeli. Chtěli se dostat pomezí stezkou vedoucí hlubokými roklemi a průrvami do Krkonošských hor a dále do Hercynského lesa. Když prošli zemí slezskou, s údivem zjistil, že se před nimi tyčí hradba hor porostlá lesem, z něhož vyčnívaly šedivé vrcholky skal.

Hunové se chystali k velkým hodům, ale Čech neměl chuť se jich účastnit. Poodešel proto stranou, pojedl listů lociky a usnul s tváří obrácenou ke Krkonošům. Propadl se do hlubokého snu. Hory jindy šedé a zamlžené plály zlatou září a nalem zapadajícího slunce. Ve snu k nim Čech kráčel a v klínu hor spatřil mohutná zlatá vrata. Zemská brána, o níž Hunové mluvili. Zmocnila se ho nevýslovná touha bránou projít. Ale jak ji otevřít, jak projít?

Tu náhle hory zasvítily a zazářily vnitřním kouzelným světlem. Staly se průhlednými, jako by byly utvořeny z broušeného křišťálu. Nitrem skal viděl mnohé poklady a křišťálové síně plné drahokamů. Krásné lesní panny nabíraly do skvostných nádob vodu a zdvihaly je nad hlavu. Pojednou světlo zhaslo a do oblak zase čnely temné vrcholky v plášti tajuplných hvozdů. Jen zlatá vrata nezmizela, zasazená hluboko do skal zářila leskem slunce, až oči přecházely.

Najednou začaly z lesů vystupovat výš a výš páry. Houstly a tvořily se z nich postavy. Ty rostly do obrovské výše. Ještě, ještě rostly. Jedna přerostla všechny a snesla se na nejvyšší vrcholek. Vyzařovala z ní taková velebnost, až Čechovi začalo mocně tlouci srdce. Bílé vlasy jí splývaly z hlavy a stříbřité vousy se jí vlnily až po prsa. Na hlavu se jí snesla koruna velkých hvězd. Z očí jí šlehaly blesky.

Postava pozvedla ruku k nebi a rostla ještě výš. Rukávy jí splývaly až k zemi. Pak sklonila hlavu vztyčenou ke hvězdám a blesky z jejích očí zasáhly mladého zajatce. Ale z těch blesků se utvořily hvězdné, laskavé skoro lidské oči. Nadpozemská bytost vztáhla ruce k jinochovi a pokynula mu. Čech se chtěl dotknout jejího roucha, ale přízrak se rozplynul, zbyla jen bílá průhledná pára. V té chvíli se otevřela zlatá brána. Čech na nic nečekal a pádil k jejímu prahu. Jaký pohled se mu to naskytl! Skrze temné a hluboké průsmyky bylo vidět v dáli prosluněné doliny, zelené a kvetoucí plné pramenů a studánek. Velké krajiny s rozkošnými háji a kvetoucími zahradami. Dědiny, města

i hrady podobaly se šperkům vysypaným na divukrásný koberec. Kroužící stříbrné potoky kolem nich vypadaly jako řetízky k jejich zavěšení, mohutné řeky jako stříbrotkané stuhy a velké rybníky jako stříbrné obětní mísy.

Čechův snící zrak zasahoval daleko, až jeho oko ulpělo se zvláštním pohnutím a osamělé hoře, která vypadala jako zvon. Kolem ní se vinuly řeky mezi sady a nivami a na březích rostly mohutné kvetoucí lípy. Hora se podobala obětišti, a skutečně z jejího vrcholu stoupal dým tryzny a tvořil sněhobílý štíhlý rovný sloup, dosahující k blankytu.

„Je to ráj, co vidím?“ zvolal Čech nahlas a probudil se.

Ráno zjistil, že jeho věznitelé jsou vyděšeni. Hory i zemi za nimi obývalo plémě obřích lidí, s vlasy hustými a ryšavými. Z očí jim šlehaly blesky. V rukách třímali meče nevídané velikosti. Byli polonazí. Někteří měli na hlavách lebky turů, losů s kůží, rohy a parohy. Germánští Markomané. Hunové z nich dostali strach a považovali je za nadlidské bytosti. Jen Čech se toho obřích plémě nebál.

O jeho odvaze se dozvěděl sám velký náčelník, chán Hunů, který rozhodl, že horami projdou. Odehrála se krutá bitva, v níž Hunové nakonec zvítězili, a byl to právě Čech, kdo v čele vojska prošel první zemskou bránou. Byl stržen do bitevní vřavy, omráčen a zajat. Ne však germánskými Markomany, kteří ovládali tuto krajinu, nýbrž starobylym kmenem Korkontů, kteří v těchto horách našli své poslední útočiště a skrývali se jak před Markomany, tak i před Huny. Probudil se v jeskyni a jakási stařena mu omývala rány utržené v boji. Členové kmene chtěli jinocha zabít, ale stařena, vědma toho kmene, zadržela jejich ruce a prohlásila, že jim Čecha seslal sám velký Krakonoš, ochránce jejich kmene. To na ně mocně zapůsobilo a už Čechovi o život neusilovali. Čech se s nimi spřátelil a dozvěděl se, že si říkají Korkonti.

Ještě než stará Korkontka zemřela, pronesla k Čechovi věštbu: „Jdi synu! Krakonoš tě volá do země, které sám dáš své jmé-

no, pro niž jsi při prvním vkročení zápasil a krvácel. Vejdi do ní s lidem svým! Strážní duchové hor a lesů, jezer, řek a pramenů budou s tebou.”

Tak se i stalo.

KRAKONOŠ A OVČÁK

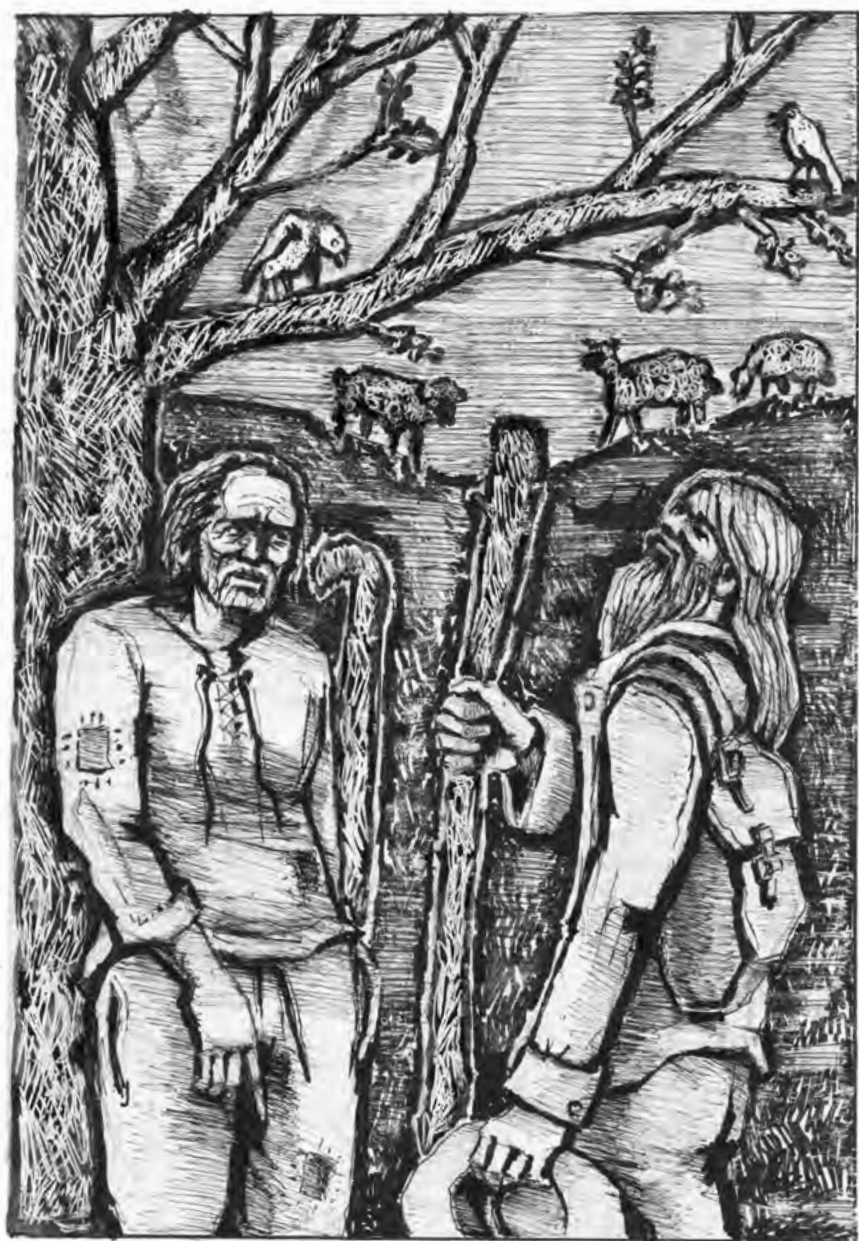
Krakonoš neměl vždy dobrou vůli a svým škádlením mnohokrát způsobil škodu nebo jinou újmu. Nebral zřetel na to, zda je obětí jeho škodolibosti člověk darebný nebo poctivý. Často se přidružil k pocestnému, nabídl se mu za průvodce a svedl ho z pravé cesty. Poutníka přivedl na samý okraj propasti nebo do bažiny a pak sám s hrozným chechotem zmizel. Někdy děsil bázlivé ženy, jdoucí z trhu, divokou zvěří, ochromil jezdcům koně, že se nemohli hnout z místa, přimrazil vozku, nebo mu rozlámal kolo či nápravu, před vůz shodil balvan nebo jinou překážku.

Často přimrazil prázdný vůz, že šest koní s ním nemohlo pohnout a jestliže voška dal najevo, že zná původ toho škádlení, nebo se dokonce odvážil nadávat na Krakonoše, ten na něj seslal hejno sršní, déšť kamení anebo jej neviditelnou rukou zbil. Často se proměnil v pařez u cesty, když si na něm chtěl unavený pocestný odpočinout, v tu ránu zmizel a vandrovník se už válel na zemi.

Jednou Krakonoš potkal starého pastýře, který se opíral o strom. Stádo páslo na příkré skále a zvonečky ovcí vesele cinkaly. Horský duch se proměnil v pocestného a zavedl s ovčákem rozhovor. Vyptával se ho na jeho stáří, na dědinu, ženy a děti. Ovčák se Krakonošovi zalíbil, protože zjistil, že jde o muže skromného, moudrého a životem zkušeného.

Dlouho spolu poseděli, až nastal večer a ovčák musel hnát své stádo domů.

Krakonoš začal ovčáka navštěvovat téměř každý den. Přinášel mu rozličné drahé kameny a naučil jej znát sílu a účinky mnohých bylin a kořínků.

„Dnes jsme tu asi pohromadě naposledy,“ pravil jednoho dne pastýř. „Tato pastva je chatrná a moje zvířata hubnou, musím vyhledat jinou pastvu v údolí.“

„Proč nehoniš své stádo výše do hor,“ odvětil Krakonoš, „kde roste hojně bylin, které by tvým ovčím poskytly na dlouhý čas potravu?“

„Což nevíte pane,“ řekl pastýř úzkostlivě, „že tam se nalézá zahrada pána hor, kam nikdo nesmí, a že každý vetřelec zaplatí za smělost svým životem? Nechci to pokoušet a raději se odeberu se svým stádem do údolí, kde sice pastva není tak vydatná, zato jistá a žádná ovce se mi neztratí ani nepochroumá.“

„Zkus to jen jednou,“ vyzval cizinec ostýchavého pastýře, „i když do zahrady nesmíš, venku u plotu a na horském svahu můžeš bez obav pást své ovce. Když já to dovolím, nebude mít horský pán také nic proti tomu.“

Pastýř pohlédl zvědavě na cizince, vytušil, že jeho přítel není nikdo jiný, než sám hrozný Krakonoš.

„Nuže, dobrá,“ pravil, „mohu-li se spolehnout na vaše slovo, že se pán pohoří nerozhněvá, poženu tam zítra stádo, přál jsem si již dávno pro své ovečky tak výbornou pastvu.“ Přátelsky se rozloučili.

Nové pastviště u Krakonošovy zahrady poskytovalo ovčím výbornou potravu, zvířatům se skvěle dařilo, tloustla a tučněla, jejich vlna byla bílá jako sníh a jemná jako pýří. Neznámý ještě několikrát přišel za pastýřem, ale jeho vlídnost ubývala a proměňovala se v nevrlost, až se nakonec pastýř vůbec nehněval, když se neznámý více neobjevil. Přitom pastýř bděl pečlivě nad svým stádem, aby některá ovce neprolezla hustým zeleným plotem.

Jednoho dne se vysoko v povětří objevil ohromný dravec. Jehňata počala úzkostlivě mečet, staré ovce se tiskly k sobě. Dravec se snesl nad stádo, které se divoce rozprchlo. Některé z vystrašených ovčí přeskočily plot a vrazily do Krakonošovy zahrady.

Vtom se přihnala strašná vichřice, která hnala zvířata prudce do skal a propastí, kde všechny ovce bíděně zahynuly. Vichřice, jak náhle přišla, tak náhle přestala. Pastýř beze stáda ležel u stromu, kam ho zahнала bouře. Hleděl bázlívě na hroznou zahradu, která byla příčinou krutého trestu, jímž ho zlý horský duch postihl.

Když začal ubohý pastýř naříkat na svůj krutý osud a plakat nad ztrátou stáda, ozval se hrozný chechot, nad plotem se objevila děsivá hlava s ježatými zrzavými vlasy, v níž se koulely dvě ohnivé oči, obličej prozrazoval jízlivost, objevila se zaťatá pěst, která zahrozila pastýři. Vystrašený chudák prchl, hnán hrůzou utíkal tak dlouho, až strachem padl mrtev k zemi.

KRAKONOŠ A DOKTOR

Za krásného a teplého podzimního dne se Krakonoš potloukal po horách a hledal někoho, z koho by si mohl tropit žerty, protože se ve své podzemní říši nudil a toužil po nějakém povyražení. Marně chodil sem a tam, ale žádný pocestný, kterého by mohl poškádlit, se neobjevil. Uložil se proto do mechu na výsluní a čekal, až mu náhoda přivede do cesty nějakého smrtelníka.

Za chvíli uviděl, jak po cestě nahoru vylézá malý suchý mužík, s plechovou krabicí zavěšenou na rameni, který se často shýbal, jako by něco hledal.

Když se přiblížil ke Krakonošovi, ten jej hlasitě pozdravil a otázal se, zda by ho mohl kus cesty doprovodit. Navrhl, že mu pomůže nést krabici a otýpku bylin, kterou měl mužík v ruce.

Hubeňour ochotně vlídnou nabídku přijal a začal se hned naparovat, že je sluvutný doktor Smrtonoš, který oblažuje lidstvo svým divotvorným léčením. Pyšně se vychloubal, že léčí ty nejvznešenější osoby, krále a císaře.

„Když jste tak učený pán,“ přerušil jeho vychloubání Krakonoš, „který připravuje divotvorné léky, to jistě znáte také zázračnou

bylinu ‚myší zub‘, která roste jen zřídka, ale kdo ji nalezne, tomu vyléčí každou nemoc. Pokud ji neznáte, pak vám ji vyhledám.“

Učeného doktora nemálo mrzelo, že ho chce poučovat hloupý drvoštěp. Zázračnou bylinu sice neznal a rád by ji měl, ale nechtěl s pravdou ven. Místo toho se začal ještě víc naparovat a tropit si z Krakonoše posměšky. Dokonce horského ducha nazval i tulpasem.

„Uznávám svou nevědomost,“ odpověděl domnělý drvoštěp. „Zajisté byste mi mohl udělit dobrou radu, za kterou bych vám byl vděčný po zbytek svého života. Po léta mě sužují křeče a zimnice, ale poněvadž jsem příliš chudý, nemohu se poradit se slavným lékařem.“

Sotva to dořekl, padl na zem, začal sebou zmítat, oči se mu koulely, celé tělo se chvělo zimnicí a bylo slyšet cvakání zubů. Učenec vyňal z krabice asi tučt pilulek a nasypal je nemocnému do úst, kam mu pak ještě nalil hořký zelený lektvar. Netrvalo dlouho a drvoštěp vstal a zjistil, že je zdrav a putoval s lékařem dále do hor.

Najednou se zastavil a otázal se lékaře: „Co myslíte, komu náleží toto pohoří? Českému králi nebo pánu hor?“

„Myslím, že českému králi,“ odpověděl doktor, „dejte pokoj s tím pánem hor, s tím hloupým Krakonošem, ten žije jen v mozku bláznů a hodí se tak ke strašení dětí.“

Sotva to učený doktor dořekl, ozvala se hrozná rána, země se otřásla a místo drvoštěpa před ním stál strašlivý obr.

„Bídný červe,“ zahřměl na hubeného mužíka, který poklesl v kolenou a prosebně vztahoval k obrovi ruce, „ukážu ti nyní, kdo je pánem tohoto pohoří. Z trestu za svůj posměch musíš sníst své pilulky a zapít je svým šeredným lektvarem.“

Jak to dořekl, otevřel nebohému lékaři ústa a vlil mu do nich zbytek dryáku. Pevně mu držel ústa, dokud všechno nespolknul.

Doktor se svíjel jako červ, tělo ho pálilo, jako by spolknul žhavé uhlí, bědoval tak, že by se nad ním kámen ustrnul.

Krakonoš to divadlo chvíli pozoroval a pak se smíchem pravil: „Nyní víš, ty mizerný břídile, jak tvá medicína chutná nemocným. Opovaž se ještě jednou jí mořit lidi.“

Pak kopnul do slovnatého doktora Smrtonoše, že se jako schoulený ježek skutálel dolů do údolí.

KRAKONOŠ A ALCHEMISTA

V tmavém sklepení starého domu ve Vamberčicích seděl jednou večer bledý hubený muž. Kolem něho stály nebo se válely v pestrém nepořádku hliněné krabice, skleněné láhve, tyglíky a různé podobné nádoby. Zíral upřeně do ohně, v němž stála nádoba, ve které se to vařilo a škvařilo.

Byl to starý mládenec, který býval zdatným obchodníkem a rychle zbohatnul. Jeho poctivě vydělané jmění mu však nestačilo a chtěl ještě víc. Proto se snažil objevit způsob, jak vyrobit zlato. Prodal svůj kvetoucí obchod a veškeré peníze utratil za různé oleje, pryskyřice, zeminy, rudy a kameny, z nichž chtěl vyrobit zlato. Nakonec upadl do chudoby a zoufalství.

Tak jako jindy vyběhl ven, aby se osvěžil a pookřál. Hlavou se mu honily myšlenky o krkonošských pokladech a doufal, že v horách najde to, co s mu v jeho kotli nedaří vyrobit.

Chodil křížem krážem sem a tam, až zemdlen klesl u vysoké jedle, která rostla u rozvalin starého hradu.

Náhle před ním ze země vyskočil modrý plamínek. Přibližoval se k němu a zase vzdaloval, lákal ho, aby šel za ním, jako by mu ukazoval cestu. Zlatoděj krácel za plamínkem, který ho vedl výš a výš do hor, až zmizel před železnou kovanou mříží, která uzavírala vchod do jeskyně, jejíž stěny se leskly a zářily zlatem a drahokamy. Uprostřed jeskyně stál vysoký muž se zlatou korunou na hlavě, v ruce držel zlaté žezlo.

„Veškeré tyto poklady jsou tvé,“ pravil k němu, „budeš-li si toto místo pamatovat a vrátíš-li se sem po třech dnech, najdeš jes-

kyni otevřenou, která je pro tebe dnes zavřena. Ohlédni se vlevo a spatříš tři věže chrámů v jedné čáře za sebou. Pamatuj si dobře tento směr, neboť jenom tak nalezneš opět tuto mříž. Přijmi tento stříbrný peníz na důkaz, že to vše, cos tu viděl, nebyl pouhý sen."

Nato neznámý zmizel a udivený zlatoděj si byl jistý, že onen přívětivý rádce a pomocník nebyl nikdo jiný než Krakonoš. Srdce mu plesalo rozkoší při pomyšlení, že se za tři dny stane boháčem.

Prohlížel si bedlivě okolí. Vysoké jedle tvořily před vstupem do jeskyně půlkruh. Cestou domů vyřezával do stromů značky, zastrkoval do země větve a na stezku kladl kameny.

Čekání bylo velmi obtížné. Po tři noci nemohl ani usnout a nepokojně se převaloval na loži. Ve dne bloudil z místa na místo a počítal každou hodinu, která ještě musela uplynout. Konečně nastal vytoužený den. Vydal se na cestu, kterou poznal podle svých znamení. Vešel do polokruhu jedlí, ale vstup do jeskyně nespatrił. Husté trní mu bránilo v další cestě. Rozhlížel se, zda spatří tři věže v jedné řadě, hlavní znamení, ale spatřil jen jednu. Stromy a skály mu bránily ve výhledu. Běhal z místa na místo, ale nikde nespatrił ony tři věže v jedné řadě. Do svého domu už se nevrátil. Dnem i nocí hledal jeskyni s pokladem.

Po čase vandrující muzikanti objevili v rokli nedaleko hradních zřícenin mrtvolu muže, oděného v cárech. Ve zkřehlé ruce držel stříbrný peníz. Tam kde ho našli, ho i pohřbili.

KRAKONOŠOVA ZÁVĚŤ

V pohraničním městě nedaleko Krkonoš panoval velmi čilý ruch. Lidé pobíhali sem a tam, flašiny se ozývaly ze všech stran. Z vozů se vykládalo zboží, stavěly se boudy. Konal se totiž výroční trh. Uprostřed davu šel muž, který před sebou tlačil trakař, na němž vzl velkou bednu. Rozhlížel se kolem sebe a hledal, kde by se mohl ubytovat. Až konečně zastavil u domu, který ve štítě nesl nápis „U Červeného vola“. Majitelé hostince Jan Beneš

a jeho žena Markéta, byli nestydatí šizuňkové a s velkou chutí okrádali své hosty.

Nový host se prohlásil za obchodníka, který přijel z daleka právě na výroční trh. I se svou bednou se ubytoval v komoře nad šenkem. Po dlouhé cestě si potřeboval odpočinout. Když se za dvě hodiny probudil, požádal hostinskou, aby mu uvařila bylinné thé, protože dostal prudké bolení žaludku. Sotva hostinská odešla svařit bylinky, pocestný vyskočil, vyndal své zboží z bedny a uzamknul je do skříně. Zanedlouho přišla hostinská s kouřícím nápojem. Řekla, že jej připravila z bylin rostoucích v Krakonošově zahradě, ačkoliv ji obchodník oknem viděl, jak leze po žebříku, aby natrhala květ z lípy, která rostla před hostincem.

Lipový čaj nepomohl a zdálo se, že se trhovcův stav ještě zhoršil. Hekal a bědoval, dokonce požádal, aby mu přivalili soudní osobu, aby mohl sepsat svou poslední vůli.

„Slibte mi dobrá paní,“ naříkal nemocný, „že mne budete ošetřovat řádně až do mé smrti a že mi vypravíte řádný pohřeb. Nic při tom nešetřete. Dbejte na to, aby farář a jeho pomocníci byli řádně odměněni. Ve své závěti se postarám o to, aby se vám dostalo hojné odměny za vaši snahu.“

Dlouhá řeč jej tak unavila, až omdlel.

Když hamižná a zvědavá hostinská viděla, že nemocný nevidí ani neslyší, rychle přiskočila ke skříni a opatrně ji otevřela. S udivením zjistila, že je plná zlatých šperků, drahokamů a lesklých perel.

„Jen počkej hostinská, já ti tvé dědictví osladím,“ pomyslel si nemocný, který ji přimhouřenýma očima pozoroval. A začal znovu hekat. Žena rychle zavřela skříň a běžela za svým mužem, aby došel pro notáře. Pak se vrátila do komory ošetřovat bohatého obchodníka.

Notář skutečně přišel. Naklonil se k umírajícímu a vyslechl jeho poslední slova: „Račte vyslechnout velectěný pane, mou poslední vůli, neboť pozoruji, že to se mnou jde ke konci. Vše,

co se nalézá v oné skříni ve zdi, odkazují krčmáři a jeho manželce. Tuto jest klíč ke skříni. Za tři hodiny po mém pohřbu, ať je dědictví manželům odevzdáno. Slibte mně, umírajícímu, že se postaráte, aby moje poslední vůle byla vyplněna."

Po těch slovech zhluboka vzdychnul a bylo po něm. Hostinská si vzala vše na starost a druhého dne, když zapadalo slunce, byl cizinec pohřben.

V hostinci „U Červeného vola“ připravila šenkýřka řádné hody. Stoly se prohýbaly pod ohromnými koláči a kyselé víno teklo proudem. Každý host dostal ještě pěknou výslužku na cestu. Hospodští se nemohli dočkat, až uplynou tři hodiny od pohřbu.

Stanovený čas nadešel úderem deváté hodiny. Krčmář Beneš s manželkou Markétou, která už se viděla ve zlatě a špercích od hlavy až po paty, po schodech nahoru do komory přímo letěli, že jim udýchaný notář ani nestačil.

Pomaličku otevírali skříň, aby je lesk drahokamů neoslňil. Co se ale nestalo. Perly se proměnily v hrách, ostatní šperky v řípu, tam kde se předtím leskla jehlice s briliantem, trčela větvička a na ní šípek. Vedle ležel přeložený papír, v němž bylo několik penízků a Krakonošovo přísné napomenutí, aby se pro příště manželé vystříhali lakotnosti.

Nemohli déle vydržet v Krakonošově jizbě, rychle zabouchli dveře a stejně jako rychle utíkali nahoru, pádili teď zpátky do šenku.

Druhého dne dal hospodský zavolat zedníky a poručil tu příšernou sednici zazdít. Nikdy víc už lidská noha nevešla do komory, v níž čtverácký duch a pán hor učinil svou závěť.

KRAKONOŠOVY ŠVESTKY

Kdo hledá, často nic nenajde a kdo o něco nedbá, dostane se mu toho, na co ani nepomyslel. To zkusil chudý starý pocestný,

jenž pracně vylezl na hory a únavou klesl u cesty. Trápily ho hlad a žízeň, protože od poledne ničeho nepojedl a den se už chýlil ke konci.

Přišel k němu myslivec a pravil mu: „Co děláš na tak pustém místě? Nastává noc a široko daleko nenalezneš žádné přístřeší. Vzchop se, než nastane tma, pak už neuvidíš na cestu.“

„Ach,“ vzdychnul si stařec, „mám hlad a žízeň a nemohu jít slabostí dál. I kdybych došel do hospody, nepřijali by mě tam, neboť nemám ani haléře, abych mohl zaplatit za nocleh a stravu.“

„Hlad máš, starý muži?“ tázal se ho myslivec. „Nemám u sebe nic k jídlu, ale napij se pořádně z mé láhve, to tě též posilní.“

Zatímco pocestný pil, myslivec znovu pravil: „Vidíš, tady stojí švestkový strom, na němž je hojnost zralého ovoce, natrhám ti trochu švestek, jimiž se občerstvíš a posilíš.“

Ulomil hned celou větev, na které viselo hodně švestek, a podal ji hladovému, který začal švestky hned jíst.

Div divoucí, že v pustém lese vyrostly tak krásné švestky. Slupku měly aksamitovou jak broskve, žluté maso jako meruňky a šťavnaté byly jako meloun a tak sladké, že si stařec nepamatoval, že by kdy jedl něco tak lahodného. Jako životní balzám proudilo to v jeho žilách, a pociťoval nový život, novou sílu. Myslivec stál se založenýma rukama opřený o strom a zdálo se, že má radost, jak pocestnému chutná.

„Poradím ti něco. Řádně to uvaž,“ pravil, „nezahazuj pecky, vezmi je s sebou a nasázej je kolem své chýše. Tvoje zahrádka je sice malá, ale k tomu, abys tam mohl nasázet tyto pecky, postačí. A jestli chceš, odvezu tě na koni až domů.“ Ani nečekal, co mu stařec odpoví, hvízdal a z poza skály příklusal nádherný statný vraník.

Byla to veselá jízda, jako šipka letěli vzduchem a za chvíli již byli před chudákovou chýší. Než se rozloučili, myslivec svého spolujezdce ještě napomenul, aby nezapomněl na pecky ze švestek.

Druhého dne, sotva kohout zapěl, byl stařec už před chalupou, v ruce motyku a začal sázet kolem své chýše pecky. Při tom přemýšlel, co to bylo za podivného myslivce a dobrodince. Jistě to nebyl obyčejný člověk, to musel být sám Krakonoš, mocný pán hor. Dobře si pamatoval, jakým dovede být horský duch čtverákem, a tuze se bál, aby se ze švestkových pecek nevylíhly nějaké příšery nebo nevyrostlo husté trní. Ale Krakonošův příkaz se neodvážil porušit.

Druhého dne se stařec probudil velmi pozdě, nicméně si myslel, že je ještě časně, protože sluneční paprsky nepronikaly do jeho komůrky. Jen mírné chladivé světlo, jako by se sluneční paprsky odrážely o stromy. Stařec přistoupil k oknu a podíval se ven, není-li snad zataženo. Jak se podivil, když uviděl dvě řady překrásných švestkových stromů plných ovoce. Natáhl ruku, aby se přesvědčil, zda jsou to ony lahodné švestky, které okusil předchozího večera. Pořád se bál nějaké Krakonošovy potměšilosti. Opatrně se zakousl s obavou, že se švestka promění v kámen nebo bodlák. Ale nic takového se nestalo.

Seběhli se starcovi sousedé a všichni se divili tomu zázraku. Když se utišili, stařec jim prozradil, že jde o Krakonošovo dílo požehnání.

Až do konce starcova života stromy rodily množství přeladného ovoce a bylo jich tolik, že se bída s nouzí ze staříkovi chaloupky nadobro odstěhovaly.

KRAKONOŠOVA ZAHRÁDKA

Zrovna pod Sněžkou při pramenech řeky Úpy má Krakonoš překrásnou zahrádku, v níž roste vzácné kvítí, které jinde v širokém světě není k nalezení. Ono kvítí utržené za svatojánské noci přináší tomu, kdo je opatruje, v jeho konání největší štěstí. Takový člověk je zdrav, všechno se mu daří a všechno, co dělá, mu přináší užitek. Ale to kvítí musí být opravdu utrženo jen a jen